

SPOLUPRÁCE STÁTNÍ SPRÁVY A NEZISKOVÉHO SEKTORU V OBLASTI ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ

**Praktický průvodce partnerstvím,
příklady dobré praxe a přehled aktérů**

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

**Úřad vlády
České republiky**

**To je
rovnost**

SPOLUPRÁCE STÁTNÍ SPRÁVY A NEZISKOVÉHO SEKTORU V OBLASTI ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ

**Praktický průvodce partnerstvím,
příklady dobré praxe a přehled aktérů**

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

**Úřad vlády
České republiky**

**To je
rovnost**

Brožuru zpracoval Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR v rámci projektu „Koordinace plnění Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030“.

OBSAH

Úvodem	5
Neziskový sektor	7
Rovnost žen a mužů v neziskovém sektoru	7
Jakým výzvám občanská společnost čelí?	8
Rovnost jako mise	9
Práce a péče	13
Rozhodování	16
Bezpečí	19
Zdraví	23
Společnost a poznání	26
Vnější vztahy	30
Jak a proč spolupracovat s neziskovým sektorem	33
Závěrem	36
Zdroje a informace	37

ÚVODEM

Rovnost žen a mužů není okrajové nadstavbové téma či jakási moderní ideologie úspěšných západních států. **Rovnost je podstatou demokracie**, pilířem, na němž demokratická společnost stojí: Bez toho, aniž by lidé měli stejná práva, povinnosti a příležitosti ve všech oblastech života, o demokracii nemůže být řeč. O rovnosti žen a mužů pak mluvíme ve chvíli, kdy rozdílné zkušenosti a potřeby žen i mužů jsou uznávány a zohledňovány a kdy systémová opatření, veřejné politiky i každodenní praxe jsou nastavovány tak, aby nerovnosti nejen neprohlubovaly, ale aktivně je odstraňovaly.

Státní správa má v rámci prosazování rovnosti žen a mužů nezastupitelnou roli: Připravuje legislativu, formuluje strategie a vytváří podmínky pro to, aby rovnost mohla být systematicky naplňována. Jejím úskalím však může být fakt, že není v tak častém a přímém kontaktu s konkrétními cílovými skupinami, na něž veřejné politiky míří. Tuto roli pak nenahraditelně zastávají právě nestátní neziskové organizace, které jsou naopak v kontaktu s těmito lidmi neustále a mají tak velmi dobrý přehled o jejich situaci a potřebách přímo z praxe. **Státní i neziskový sektor tak hrají na cestě ke spravedlivější společnosti nezastupitelnou, byť trochu odlišnou roli.** Mohou fungovat bez sebe, ale teprve **vzájemnou spoluprací a partnerstvím mohou maximálně a efektivně využít své zdroje, zkušenosti, znalosti** a společně hledat a nastavovat systémové nástroje a opatření, které budou optimálně reagovat na skutečné potřeby společnosti.

Tato brožura poskytuje inspiraci pro státní správu (ale nejen pro ni) **jak, proč a s kým konkrétně z neziskového sektoru lze toto partnerství navázat.** Přináší vybraný přehled neziskových organizací, které se věnují tématům rovnosti žen a mužů, ale zejména pak konkrétní příklady jejich práce a praktické rady, jak je lze ve státní správě využít.

Pro přehlednost je členěna do sedmi základních kapitol, jež kopírují kapitoly Strategie rovnosti žen a mužů 2021–2030¹, podle oblastí, na které se jednotlivé neziskové organizace primárně zaměřují²: **práce a péče, rozhodování, bezpečí, zdraví, společnost a poznání a vnější vztahy.** Úvodní kapitola **Rovnost jako mise** se pak věnuje zastře-

šujícím organizacím, které se zaměřují na celé spektrum témat souvisejících s rovností, a proto je nelze zařadit do tematických kapitol. Toto rozčlenění ovšem slouží jen pro základní orientaci a je třeba mít na paměti, že mnoho organizací se věnuje vícero tématům, stejně tak jako spolu mnohá témata neoddělitelně souvisí. Výčet neziskových organizací, zabývajících se rovností žen a mužů, ani jejich výstupů v této brožuře z kapacitních důvodů není kompletní. Pravidelně aktualizovaný přehled všech neziskových organizací věnujících se tématu rovnosti žen a mužů a jejich výstupů najdete zde:

**Databáze neziskových organizací
zabývajících se rovností žen a mužů
a jejich výstupů**

Ještě předtím, než se podíváme na jednotlivé kapitoly, si ale pojdme říct něco o neziskovém sektoru, občanské společnosti a výzvam, kterým dnes může čelit.

NEZISKOVÝ SEKTOR

Neziskový sektor lze chápat jako institucionalizovanou formu občanské společnosti. Tvoří jej soukromé organizace, jejichž cílem není dosahování zisku. Vyplňuje tedy prostor mezi státním sektorem a trhem. V řadě oblastí však činnost státu doplňuje nebo přímo supluje, zejména pokud jde o podporu a zastupování zájmů tzv. neprivilegovaných skupin obyvatelstva. Současně se podílí také na prosazování inkluzivního a udržitelného rozvoje, posiluje komunitní soudržnost a vytváří prostor pro individuální občanskou iniciativu. Hraje tak důležitou roli v ekonomickém, sociálním, politickém i kulturním kontextu.

Neziskový sektor je jedním z **klíčových pilířů fungující demokratické společnosti**. Umožňuje lidem zapojit se do veřejného dění a stát se tak aktivními aktéry politického a veřejného života. Mohou jeho prostřednictvím vnášet do veřejné debaty přehlížená témata, vyjadřovat své názory a ovlivňovat rozhodovací procesy, čímž je naopak posilována společenská soudržnost, integrita i vztah k demokratickým hodnotám. Svobodná, různorodá a nezávislá občanská společnost je tak nejen projevem zdravé demokracie, ale i její aktivní oporou a důležitým faktorem dlouhodobé stability demokratického systému.

Rovnost žen a mužů v neziskovém sektoru

V oblasti genderové rovnosti a ochrany ženských práv u nás působí kolem sta neziskových organizací a škála jejich aktivit je skutečně široká: Některé poskytují přímou podporu lidem, kteří jsou nějakým způsobem ohroženi nebo diskriminováni, jiné se věnují primárně osvětě a vzdělávání veřejnosti např. skrze kampaně, workshopy či semináře. Další se pak věnují advokační činnosti a usilují o to, aby veřejné politiky byly inkluzivní a rovné. Působí zde také organizace, které v této oblasti provádí výzkum a sběr dat a upozorňují na problémy, které nejsou vidět ve statistikách (např. skrytá diskriminace), nebo organizace, které se soustředí na budování komunit či bezpečných prostorů pro znevýhodněné či ohrožené skupiny.

Jakým výzvám občanská společnost čelí?

V poslední době jsme svědky ve světě silícího trendu umenšování občanského sektoru. Dochází k němu ze strany státních i nestátních aktérů (např. soukromých médií), skrze právní prostředky, jako jsou represivní nebo jinak zatěžující zákony, verbální útoky a zastrašování v online prostoru či cílené kampaně, které útočí a hanobí některé neziskové organizace, jejich práci a často i lidi, kteří pro ně pracují. Útok na neziskové organizace je ale útokem na občanskou společnost, a tudíž na demokracii samotnou. Nabourává základní mezinárodně uznávaná práva, jako je svoboda projevu, sdružování a shromažďování. Degradace občanského sektoru není jen omezením ústavního práva lidí svobodně vyjadřovat svou vůli, organizovat se nebo protestovat. Je to příznak a součást mnohem širšího trendu globálního oslabování demokratických principů, vzestupu populismu a autoritářských tendencí. **Spoluprací s neziskovým sektorem tak může český stát dát jasně najevo, že hájí demokratické hodnoty a občanský a neziskový sektor vnímá jako spojence při jejich ochraně.**

ROVNOST JAKO MISE

Neziskové organizace věnující se rovnosti žen a mužů na obecné či zastřešující úrovni hrají významnou roli při prosazování těchto témat do veřejných i politických diskusí. Zvyšují povědomí o nerovnostech, genderových stereotypích, výzvách i překážkách v této oblasti a současně poskytují expertízu, odborné poradenství i přehled o aktuálních trendech či vývoji. Díky zkušenostem a schopnosti propojovat různé aktéry pomáhají identifikovat systémové překážky a navrhovat jejich účinná řešení, čímž přispívají k tvorbě a rozvoji veřejných politik v této oblasti.

Organizace působící v této oblasti

Česká ženská lobby

Od roku 2008 zastřešuje organizace, které prosazují rovnost žen a mužů v České republice. Aktuálně pod tuto síť spadá přes třicet organizací zaměřujících se na celé spektrum témat genderové rovnosti, jako je podpora žen v politice, prevence násilí, genderově citlivé vzdělávání či reprodukční práva. Jejím cílem je přenášet tato témata na politickou úroveň a zlepšovat tak podmínky žen ve společnosti. V oblasti rovnosti poskytuje rovněž expertízu a vytváří prostor pro spolupráci. S podobně zaměřenými genderovými a feministickými organizacemi spolupracuje i na evropské úrovni skrze Evropskou ženskou lobby, jíž je součástí.

Gender Studies

Jedna z nejstarších neziskových organizací zaměřených na rovnost žen a mužů v Česku byla založena již roku 1991. Slouží zejména jako informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách postavení žen a mužů ve společnosti. Jejím cílem je shromažďovat, zpracovávat a dále rozšiřovat informace související s genderovou tematikou, upozorňovat na existenci genderových stereotypů a aktivně ovlivňovat změny týkající se rovných příležitostí v oblastech, jako jsou institucionální mechanismy, trh práce, politická participace žen, informační technologie a mnohé další. Provozuje rovněž veřejnou femini-

stickou Knihovnu Jiřiny Šiklové a bezplatnou právní poradnu pro otázky diskriminace v pracovním prostředí a sladování osobního a pracovního života.

Genderová expertní komora

Nezávislá platforma sdružuje od roku 2015 expertky a experty na genderovou rovnost z různých vědních odvětví a sektorů společnosti. Poskytuje expertní posudky, analýzy, poradenství a konzultace v oblasti rovných příležitostí. Jejím cílem je začlenit genderovou perspektivu do politik a procesů státní správy, samosprávy a soukromého sektoru prostřednictvím informačního zázemí a propojení s vysoce kvalifikovanými odborníci a odborníky, kteří mohou poskytnout expertizu v různých tématech od trhu práce, skloubení osobního a pracovního života, genderového násilí až po vzdělávání, vědu či výzkum a jiné. Organizuje rovněž školení, workshopy a přednášky s cílem zvyšovat povědomí o genderových otázkách.

Inspirativní výstupy

Hlas proti násilí

Iniciativa *Hlas proti násilí* vznikla díky podpoře Norských fondů ve spolupráci organizací Česká ženská lobby, Amnesty International, Konsent a Ženy v právu. Propůjčuje hlas všem, kdo zažili násilí, a zaměřuje se na zvyšování povědomí o genderově podmíněném násilí u veřejnosti političek i politiků. Jejím cílem je proměna aktuálního stavu v oblasti násilí a domácího násilí, a to skrze osvětové kampaně, workshopy, odborné semináře, kulaté stoly či advokační činnost. Aktivně se také zasazovala o přijetí Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (tzv. Istanbulské úmluvy), kterou přes vysokou podporu ze strany obyvatel ČR (tři čtvrtiny) Senát zkraje roku 2024 nepřijal. Iniciativa proto vyzvala Poslaneckou sněmovnu, aby v ratifikačním procesu pokračovala.

Na rodičovskou chyťře. Osvětou a poradenstvím proti chudobě

Cílem *projektu* organizace Gender Studies z roku 2024 je poskytnout komplexní a ucelené informace o právech a povinnostech týkajících se těhotenství, mateřské a rodičovské dovolené. Rodiče, kteří se snaží sladit péči o děti s prací, se zde dozví, na co mají nárok, jaké jsou možnosti i co lze očekávat od zaměstnavatele. Zaměřuje se i na rodiče ve specifických životních situacích (např. samoživitelství, nezaměstnanost či adopce).

Posílení zastoupení žen v české politice

V projektu *Posílení zastoupení žen v české politice* z roku 2024 usilovala Česká ženská lobby o zvýšení počtu žen v rozhodovacích orgánech v Česku i Evropské unii. Projekt zahrnoval výzkum o reprezentaci kandidátek na post v Evropském parlamentu, kampaň na sociálních sítích, advokační práci či budování kapacit skrze mentoring a školení političek. V rámci advokační činnosti byly na podporu vyváženého zastoupení pořádány diskuse či zasílány otevřené dopisy národním i unijním poslankyním a poslancům.

Volba povolání bez predsudků

Metodická příručka Gender Studies z roku 2021 pomáhá dětem rozpoznat genderové stereotypy a přemýšlet o své kariérní volbě na základě vlastních schopností a dovedností, nikoli podle tradičních představ o rozdělení povolání na mužské a ženské. Příručka tak podporuje rozvoj kritického myšlení, uvědomění si přítomnosti a vědomé rozhodování a umožňuje dětem uvažovat o budoucí profesi na základě jejich talentů a zájmů.

Příklady dobré praxe

Česká ženská lobby a orgány státní správy

Česká ženská lobby dlouhodobě úspěšně spolupracuje s celou řadou orgánů státní správy, zejména prostřednictvím **Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů**, v níž působí od jejího založení. V rámci této spolupráce připomínkuje vládní dokumenty, formuluje stanoviska a účastní se veřejných slyšení, což jí umožňuje aktivně ovlivňovat legislativní procesy v této oblasti. Dlouhodobě spolupracuje s **Ministerstvem práce a sociálních věcí**, kde se podílí na tvorbě Národní strategie pro rovnost žen a mužů či na legislativních změnách v oblasti rovného odměňování. Státním orgánům poskytuje expertní konzultace, analýzy, podklady i návrhy konkrétních opatření. S **Ministerstvem spravedlnosti** a **Ministerstvem vnitra** spolupracovala na doporučeních k zákonu o ochraně před domácími násilím, kde zajistila, aby zákon zahrnoval komplexní přístup k obětem a reflektoval genderové aspekty násilí. Po přijetí zákona taktéž spolupracovala na školeních pro orgány státní správy a na osvětových kampaních. S **Ministerstvem zahraničních věcí** spolupracuje ve věci plnění závazků České republiky vůči Evropské unii a OSN, kde poskytuje nezávislé hodnocení a doporučení státní správě lépe reagovat na výzvy v oblasti rovnosti žen a mužů v rámci pravidelného monitoringu.

Gender Studies a vysoké školy

Organizace Gender Studies spolupracovala s několika akademickými institucemi na projektech rozvíjejících diverzitu, flexibilitu a kultivaci pracovního prostředí. S **Vysokou školou ekonomickou v Praze** spolupracovala na projektu, jehož cílem bylo nastavení strategického personálního řízení, udržení talentů a rozvinutí potenciálu zaměstnanců na rodičovské dovolené a pečujících o děti, které povede k rozvoji diverzity a flexibility. Projekt pokrýval tři klíčové oblasti: flexibilní formy práce, management mateřské a rodičovské dovolené a rozvoj diverzity skrze procesy onboardingu, zpětné vazby a talent managementu. Se **Středoevropským technologickým institutem Masarykovy univerzity** spolupracovala na projektu cíleného na řešení nedostatků v oblasti diverzity a flexibilní pracovní kultury se zaměřením na vyrovnané zastoupení žen a mužů, flexibilitu práce a management mateřské a rodičovské dovolené. Se **ŠKODA AUTO Vysokou školou** se podílela na projektu Bez rozdílů, který se věnuje genderově rovné firemní kultuře a osvětě v oblasti diverzity. Jeho cílem je zlepšit informovanost o flexibilních formách práce, zavádění managementu mateřské a rodičovské dovolené, povědomí o genderové rovnosti, nebezpečí stereotypů či o důležitosti diverzity v pracovním týmu.

Genderová expertní komora a samosprávy

Prostřednictvím Genderové expertní komory došlo ke zprostředkování spolupráce **Magistrátu hlavního města Prahy** a experta na genderovou rovnost Petra Pavlíka, který zde několik let pravidelně dvakrát ročně školí úřednice a úředníky o genderovém řádu. Celodenní školení s kapacitou 20 účastníků zahrnuje úvod do genderové problematiky i praktickou část o prosazování genderové rovnosti. Města **Buštěhrad** a **Třebíč** poté spolupracují s organizací Otevřená společnost na projektu Jak vyrovnat šance žen a mužů, jehož součástí je např. genderový audit analýzy dokumentů nebo činnosti městského úřadu. V návaznosti na zjištěné problémy jsou navržena možná řešení, která jsou následně společně zaváděna. Součástí projektu jsou i veřejná setkání s obyvateli daných měst.

PRÁCE A PÉČE

Neziskové organizace zabývající se tématy práce, péče a jejich vzájemného sladování přinášejí cenné poznatky o dopadech veřejných politik na pečující osoby i zaměstnavatele. Disponují zkušenostmi s prací s různými typy rodin, často i s těmi, které čelí větším obtížím, a tak dokážou identifikovat místa, kde současná opatření v praxi nefungují. Díky tomu mohou nabídnout konkrétní návrhy na zlepšení koordinace služeb, rozvoj flexibilní práce nebo zacílení podpory tak, aby lépe odpovídala potřebám obyvatel.

Organizace působící v této oblasti

Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství

Vznikla v roce 2001 a zaměřuje se na podporu rodičů a rodin v náročných životních obdobích, zejména skrze právní a psychologické poradenství, vzdělávací aktivity a osvětové programy. Pomáhá rovněž sólo rodičům a dalším znevýhodněným rodičům tím, že podporuje sladování práce a rodiny, sociální začleňování či konkrétní rodičovské dovednosti.

OPIM

Organizace, založená roku 2001, se zaměřuje na diverzitu, inkluzi a rovné příležitosti, zejména na trhu práce. Soukromým společností i veřejným institucím poskytuje komplexní vzdělávací a poradenskou činnost, propojuje je a pomáhá jim řídit diverzitu. Pořádá workshopy, diskuse, konzultace, networking a podílí se i na výzkumné činnosti. Zaměřuje se rovněž na osvětovou činnost skrze kampaně a spolupracuje s pedagožkami a pedagogy na výuce těchto témat již na školách.

Prostor pro rodinu

Vznikl v roce 2008 s cílem podpořit změnu ve vnímání péče o rodinu ve společnosti skrze podporu sladování pracovního a rodinného života. Svůj cíl naplňuje skrze vzdělávací aktivity, profesní přípravu, poradenství či provozování dětských skupin. Spolupracuje

také se zaměstnavateli v oblasti osvěty a využití služeb péče o děti jako nástroje na zlepšování prorodinné politiky.

Síť pro rodinu

Od roku 2002 zastřešuje mateřská, rodinná a komunitní centra v Česku. V současnosti její síť zahrnuje přes 250 subjektů, které se starají o 75 tisíc rodin. Jejím cílem je posilovat občanský život a mezigenerační vztahy, prosazovat přátelskou rodinnou politiku v legislativě i na místní úrovni a podporovat rovné příležitosti pro všechny. Pro rodiče rovněž nabízí spektrum vzdělávacích, osvětových a komunitních aktivit.

Inspirativní výstupy

PoRod – Podpora rodiny jako strategická výhoda nejen pro firmy, ale i pro rodiče

Projekt *Síť pro rodinu* se zaměřil na problematiku nerovného odměňování žen a mužů a nerovnosti na trhu práce vyplývající z genderových stereotypů. Vznikly v něm nástroje podpory pro zaměstnavatele i rodiče v aktivním řešení situací spojených s péčí, jako například manuál pro zaměstnavatele *Management mateřských a rodičovských dovolených*, který firmám napomáhá se změnou v přístupu k rodičům či pečujícím a dalším specifickým skupinám na trhu práce, a dále také příručka *Inspiromat* s příklady dobré praxe úspěšného managementu mateřské a rodičovské dovolené v soukromém i veřejném sektoru.

Průvodce zákony pro rodiče

Organizace Aperio vydává pravidelně *praktické a přehledné shrnutí* právních předpisů týkajících se mateřské, rodičovské, ošetřovného a pracovních podmínek rodičů. Publikace nabízí vzory žádostí, příklady řešení a užitečné kontakty a doplňuje je o psychologické aspekty rodičovství.

Rodičovství je běh na dlouhou trať

Projekt organizace Aperio za finanční podpory Ministerstva práce a sociálních věcí a hlavního města Prahy poskytuje komplexní sociálněprávní a psychologickou podporu rodičům, kteří čelí potížím spojeným s výchovou dítěte (sólo rodičovství, finanční potíže, diskriminace ze strany zaměstnavatele, vztahové problémy partnerů související s výcho-

vou, rozdělení rolí či další zátěže rodičů). Cílem projektu je tak poskytnout rodičům odbornou podporu, která jim pomůže tyto situace překonat.

Rozchodem rodina nekončí

Bezplatný vzdělávací program organizací Aperio a Ligy otevřených mužů pomáhá rodičům řešit situace rozvodu či rozchodu konstruktivně s co nejmenší zátěží pro děti. Program nabízí skupinové lekce, služby psychologa či mediátora, výuku komunikačních dovedností k předcházení a řešení konfliktů, právní a finanční poradenství. Souběžně probíhá i skupina pro děti (od 3 do 11 let věku).

Společnost přátelská rodině

Organizace Síť pro rodinu nabízí firmám provedení prorodinného auditu, skrze který získají hodnocení stavu svého prorodinného prostředí a doporučení možných změn pro optimalizaci prorodinně orientované personální politiky. Komplexní audit hodnotí firemní kulturu, benefity, flexibilitu práce, rovné odměňování či vztah ke komunitě. Na základě doporučení uděluje certifikát Společnost přátelská rodině.

Příklady dobré praxe

OPIM, Úřad vlády ČR, zmocněnkyně pro lidská práva a Česká spořitelna

Z této inspirativní spolupráce vzešlo tzv. **Lidskoprávní desatero zaměstnavatele**, které otevírá zaměstnavatelům cestu k edukaci a osvětě o lidských právech, důstojnosti, respektu k odlišnosti a férovosti na pracovišti. Zaměstnavatelé mají jedinečnou příležitost stát se lídry v podpoře lidských práv a rovných příležitostí, protože mohou vytvářet inspirativní a férové pracovní prostředí, které přitahuje a udržuje zaměstnankyně a zaměstnance a šíří myšlenky inkluze do celé společnosti. Společnosti, které se k iniciativě připojí, deklarují, že na pracovišti vytváří důstojné podmínky pro všechny, přijímají opatření k prevenci předsudečného chování, podporují diverzitu zaměstnanců, přijímají opatření k zajištění genderové rovnosti, pečují o duševní zdraví svých zaměstnankyň a zaměstnanců a činí kroky k podpoře flexibility.

ROZHODOVÁNÍ

Neziskové organizace zaměřující se na podporu vyrovnaného zastoupení žen a mužů v politice a veřejné správě hrají důležitou roli při zvyšování počtu žen v rozhodovacích pozicích. Poskytují analýzy, data a další poznatky o aktuálním stavu, identifikují překážky, jimž ženy v této oblasti čelí, a navrhuji účinná opatření k jejich odstranění. Kromě analytické činnosti často fungují rovněž jako podpůrné platformy pro stávající i budoucí političky, pořádají mentoringové a vzdělávací programy či networkingové akce.

Organizace působící v této oblasti

Fórum 50 %

Vzniklo v roce 2004 s cílem podporovat vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích v České republice. Zasazuje se o to, aby rozhodovací procesy byly vyvážené a zohledňovaly názory a životní zkušenosti žen i mužů. Prostřednictvím školení, mentoringových programů či kampaní jednak motivuje ženy ke vstupu do politiky, ale pracuje rovněž s již aktivními političkami a ženami ve vedoucích pozicích, stejně tak jako s politickými stranami a dalšími aktéry.

Fórum žen

Občanské sdružení, založené v roce 2014, si klade za cíl vytvořit nadstranickou platformu pro ženy k diskusi témat formujících demokratickou společnost. Mezi jeho hlavní cíle patří rovněž prosazovat a zaštiťovat projekty týkajících se otázek žen, motivovat ženy k dosažení vrcholových pozic ve svém oboru, podporovat vyrovnané zastoupení žen v politice a vytvářet vzory pro mladší generaci. Skrze pravidelné setkávání, přednášky, panelové diskuse, konference či spolupráci s podobnými organizacemi umožňují těmto ženám síťování a navazování vzájemných kontaktů.

Otevřená společnost

Od roku 1999 se zasazuje o rozvoj demokracie a ochranu lidských práv s důrazem

na toleranci, rozmanitost a sociální spravedlnost. Jejím cílem je moderní společnost, kvalitní veřejná správa a fungující stát založený na svobodě rozhodování, transparentnosti, rovnosti žen a mužů, hlasu menšin, otevřenosti ke změnám a kritickému myšlení. Věnuje se zejména osvětové, edukativní a advokační činnosti.

Inspirativní výstupy

České poslankyně a genderově podmíněné násilí

Publikace z roku 2025 organizace Fórum 50 % přináší aktuální data a analýzu výskytu různých forem genderově podmíněného násilí vůči českým poslankyním. Analyzuje různé formy násilí, včetně psychologického, sexualizovaného či násilí v kyberprostoru. Zabývá se rovněž efektivitou existujících nástrojů řešení případů projevů tohoto násilí a přináší i rámcová doporučení pro zlepšení situace. Tématu se Fórum 50 % věnuje i v rámci mezinárodního výzkumného projektu *Rozpoznat, bránit se, postavit se: Řešení genderově podmíněného násilí na ženách v politice* (viz [národní zpráva](#)), jehož součástí je rovněž advokační práce ve prospěch prevence a potírání tohoto násilí a také vzdělávání a školení samotných političek.

Rovné příležitosti žen a mužů ve městech a obcích

Vzdělávací program organizace Fórum 50 % je vhodný pro úřednice a úředníky státní správy a samospráv (akreditovaný program Ministerstva vnitra ČR), pro školy či pro neziskové organizace. Šestihodinový interaktivní kurz přiblíží pojmy jako gender či gender mainstreaming, jak ho uplatňovat či jakými nástroji, včetně ukázek konkrétních příkladů z Česka i zahraničí.

Genderman roku

Ocenění *Genderman* uděluje každoročně od roku 2017 Otevřená společnost mužům, kteří se veřejně zasazují o rovnost žen a mužů. Aktuálně je udělována ve dvou kategoriích: vysoce postavený politik a veřejná osobnost. Iniciativa upozorňuje na to, že právě muži s veřejným či politickým vlivem mohou agendu rovnosti žen a mužů účinně prosazovat, zdaleka to však nebývá pravidlem. Oceňuje proto ty, kteří se snaží o pozitivní změnu a veřejně hájí či konají ve prospěch témat genderové rovnosti.

Příklady dobré praxe

Fórum 50% a Úřad vlády ČR

Organizace Fórum 50 % dlouhodobě a systematicky spolupracuje s celou řadou orgánů státní správy. Významná je zejména její spolupráce s **Úřadem vlády ČR** a **Radou vlády pro rovnost žen a mužů**, v rámci které byl realizován projekt *Čas na paritní demokracii – rovné zastoupení žen v politice*. Tento projekt se zaměřil na sběr dat o zastoupení žen v politice, podporu ženských kandidátek ve volbách do Poslanecké sněmovny, osvětu veřejnosti a prosazování systémových opatření na podporu rovnosti žen a mužů. Fórum 50 % se rovněž pravidelně účastní odborných poradních orgánů vlády, kde přispívá svou expertizou v oblasti genderové rovnosti a zastoupení žen v rozhodovacích pozicích.

BEZPEČÍ

Neziskové organizace zaměřené na bezpečí poskytují obětem násilí azyl, psychologickou a praktickou podporu, bezpečný prostor, krizové poradenství a právní asistenci. Díky dlouhodobé práci s ohroženými osobami dokážou identifikovat nedostatky v systému, například v koordinaci služeb, dostupnosti pomoci nebo v legislativních procesech, a nabídnout konkrétní návrhy na zlepšení. Realizují též vzdělávací a osvětové aktivity pro laickou i odbornou veřejnost, které zvyšují povědomí o prevenci násilí a správném postupu při poskytování podpory obětem.

Organizace působící v této oblasti

Acorus

Tato nezisková organizace od roku 1998 poskytuje komplexní víceúrovňovou pomoc obětem domácího násilí. Od svého vzniku poskytuje poradenské i pobytové služby. V současné době pomáhá skrze služby jako je azylový dům, krizová pomoc, odborné sociální poradenství či poskytování právních informací. Jejím cílem je podpora obětí na cestě k bezpečnému a důstojnému životu bez násilí. Společně s organizacemi Pro-Fem a ROSA (viz dále) je součástí koalice NeNa.

Centrum LOCIKA

Od roku 2015 pomáhá dětem zasaženým domácími násilím, ať už jako přímým obětem, nebo jako jeho svědkům. Chrání zájem dítěte a poskytuje mu i jeho rodičům odbornou pomoc. Nabízí komplexní terapeutickou a poradenskou podporu, ale zaměřuje se i na prevenci sekundární viktimizace a podporuje zdravé rodinné vztahy prostřednictvím individuální i rodinné terapie.

Konsent

Vznikl v roce 2016 v reakci na průzkum Amnesty International, v němž se 67 % Čechů vyjádřilo, že si oběť za znásilnění může sama. Jeho primárním cílem tak byla nejen pre-

vence sexuálního násilí a obtěžování, ale zejména sexuální edukace obecně a změna společenského vnímání těchto témat. Výraznou měrou přispěl k přijetí legislativní změny v redefinici znásilnění založené na absenci souhlasu, která vstoupila v platnost zkratkou roku 2025. Vyvíjí rovněž metodiky sexuální výchovy pro učitelky a učitele, pořádá workshopy pro mládež, provozuje svépomocnou skupinu pro ženy, které se staly obětí znásilnění a mnohé další.

ProFem

Od roku 1993 poskytuje odbornou pomoc obětem domácího a sexualizovaného násilí. Nabízí jim právní, sociální i psychoterapeutické poradenství, podílí se rovněž na prevenci a zvyšování osvěty v oblasti domácího a sexuálního násilí skrze osvětové aktivity či poradenské a informační publikace. V roce 2024 otevřela v Praze první komplexní centrum pro oběti sexuálního násilí v ČR, nazvané PORT, které nabízí široké spektrum služeb pod jednou střechou.

ROSA – centrum pro ženy

Organizace, založená roku 1993, poskytuje komplexní pomoc ženám a dětem ohroženým domácím a genderově podmíněným násilím. Nabízí služby, jako je azylové ubytování s utajenou adresou, specializované krizové centrum, které poskytuje odbornou sociální, právní i psychologickou pomoc či nonstop krizovou linku pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí (116 006) a další inovativní nástroje, jako je SOS tlačítko pro vysoce ohrožené oběti. Dále se věnuje také prevenci násilí prostřednictvím vzdělávacích programů a publikací. Skrze preventivní aktivity a mezioborovou spolupráci na systémových změnách se zasazuje o společnost s nulovou tolerancí k násilí.

Inspirativní výstupy

Centrum PORT

První specializované centrum svého druhu v Česku otevřela organizace ProFem v roce 2024. Nabízí komplexní pomoc a podporu obětem domácího či sexuálního násilí pod jednou střechou – krizovou pomoc včetně krizového bytu, terapeutických služeb, sociálního a právního poradenství s možností právního zastupování v trestních i civilních řízeních. Disponuje i gynekologickou ordinací pro odborné vyšetření, testování, sběr či uchování důkazního materiálu. Pro oběti násilí zajišťuje bezpečné prostředí i díky speci-

ální místnosti pro důkazní rozhovory a výsledky vedené policií či technologii POL POINT pro bezpečné nahlášení trestného činu.

Dětství bez násilí

Iniciativa vládního a nevládního sektoru, vedená organizací Centrum LOCIKA, usiluje o to, aby se Česko zařadilo mezi země s nulovou tolerancí k násilí na dětech. Iniciativa formulovala výzvu, k níž se mohou připojit další organizace, instituce i široká veřejnost. Prosazuje plnění mezinárodních standardů péče o děti ohrožené násilím, vytvoření státem garantované sítě preventivních služeb pro děti a jejich blízké a zajištění přístupu rodičů a odborníků ke kvalitním informacím o dopadech násilí na dítě. Iniciativa měla rovněž velký význam při prosazování legislativního ukotvení nepřijatelnosti tělesných trestů. V rámci iniciativy vznikla sada materiálů pro rodiče, školy i pro samotné děti.

Do dospělosti bez násilí

Organizace Acorus poskytuje bezplatnou terapeutickou skupinu a individuální podporu pro dospívající a mladé dospělé ve věku od 15 do 26 let ohrožených domácím násilím. Cílem je pomoci jim minimalizovat transgenerační přenos destruktivních vzorců chování do jejich partnerských vztahů, umožnit jim zpracovat traumatické zkušenosti a podpořit je v porozumění jejich potřebám a k životu bez přítomnosti násilí. Program rozvíjí dovednosti potřebné pro zdravé mezilidské vztahy, zvládání stresu a práci s emocemi.

Obtěžování do MHD nepatří

Osvětová kampaň organizace Konsent ve spolupráci s magistrátem hlavního města Prahy a Pražskou integrovanou dopravou vznikla v reakci na výzkum Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR, podle něhož zažila sexuální obtěžování ve veřejné dopravě každá třetí žena a každý desátý muž. Přestože nejvíce pomoci v takovéto situaci mohou ostatní cestující, podle výzkumu třetina přihlížejících tomuto chování nijak nezabránila ani jinak nezareagovala, mj. i proto, že nevěděla, jak se správně zachovat. Kampaň se proto zaměřila nejen na zřetelné pojmenování toho, co je to obtěžování, ale nabídla také bezpečné způsoby a možnosti, jak lze v těchto případech zasáhnout.

Příklady dobré praxe

Koalice NeNa a kraje

Koalice NeNa (ne násilí), kterou tvoří organizace **Acorus**, **ProFem** a **ROSA**, realizovala řadu jednání s kraji a uzavřela s nimi memoranda o spolupráci zahrnující podporu dostupnosti specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí a naplňování standardů pro tyto služby schválených Radou vlády pro rovnost žen a mužů. Koalice rovněž iniciovala vznik zákona o domácím násilí.

Charta proti domácímu násilí

Iniciativu organizace **ROSA** ve spolupráci s **Nadací Vodafone a IKEA** zaštil **Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády a zmocněnkyně vlády pro lidská práva** Klára Šimáčková Laurenčíková. Sdružuje zaměstnavatele, kteří se chtějí zapojit do boje proti domácímu násilí a pomáhat jeho obětem ve svých pracovních kolektivech. Signatáři se zavazují ke vzdělávání zaměstnanců, zavedení postupů pro podporu obětí a vytváření pracovního prostředí, kde mohou lidé v ohrožení bezpečně vyhledat pomoc. Od svého vzniku v roce 2023 se k Chartě připojilo více než 50 organizací a v prevenci domácího násilí bylo proškoleny přes 240 zástupkyň a zástupců státní správy a veřejných institucí.

ZDRAVÍ

Neziskové organizace působící v oblasti zdraví (v rámci genderové perspektivy) se zaměřují zejména na reprodukční zdraví, tedy témata spojená s tělem, sexualitou, rodičovstvím a plánováním rodiny. Poskytují informace, poradenské služby a podporu, která respektuje důstojnost a autonomii lidí, a usilují o to, aby mohli činit informovaná rozhodnutí ohledně svého zdraví. Současně sledují rozdíly v přístupu ke zdravotní péči, diagnostice a léčbě mezi různými skupinami a na základě těchto poznatků pomáhají navrhnout cílená opatření, která zlepšují rovný přístup ke zdravotní péči a efektivnější fungování systému.

Organizace působící v této oblasti

APODAC – Asociace pro porodní domy a centra

Nezisková organizace od svého vzniku v roce 2016 usiluje o rozšíření možností porodní péče v České republice o porodní domy a centra. Vzdělává porodní asistentky pro autonomní práci v porodních centrech, vede osvětovou činnost a advokuje dobrou porodní zkušenost pro všechny bez ohledu na místo a způsob porodu. Spolupracuje s odborníky a odbornicemi, veřejností i jinými organizacemi na zavádění evropských standardů pro porodní péči a aktivně se podílí na diskusích o potřebě legislativních změn v této oblasti.

IBFAN CZ (dříve SpoKojení)

Spolek prosazuje právo dětí a žen na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví, právo žen kojit své dítě a právo žen (rodičů) informovaně se rozhodovat o výživě dítěte bez komerčního vlivu. V České republice propaguje, podporuje a kontroluje naplňování Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka a navazujících rezolucí. Jako součást globální sítě IBFAN se spolek podílí na mezinárodních aktivitách zaměřených na zlepšení zdraví žen a dětí, na omezení predátorského marketingu umělé výživy a na zajištění její bezpečnosti v situacích, kdy ji rodiče chtějí nebo potřebují pro své děti. Spolupracuje s WHO, UNICEF a dalšími mezinárodními organizacemi.

Sola pomáhá

Spolek zaměřuje své aktivity na advokační a edukační činnost v oblasti menstruační chudoby. V rámci své činnosti zajišťuje také materiální pomoc v podobě distribuce menstruačních potřeb a spravuje mapu míst, kde jsou tyto potřeby k dispozici. Sola pomáhá byla jedním z aktérů, kteří se zasadili o zajištění menstruačních potřeb do škol, které je nyní zakotveno ve vyhlášce č. 160/2024 Sb. Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a dětských skupin.

Unie porodních asistentek

Profesní organizace porodních asistentek a studujících oboru porodní asistence byla založena v roce 2005. Zaměřuje se na rozvoj oboru v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky a na zkvalitnění péče o ženu a dítě. Svým členkám poskytuje odbornou podporu, včetně doporučených postupů v porodní asistenci, rodičkám a jejich rodinám informační a poradenský servis.

Inspirativní výstupy

Rodím v klidu

Projekt Unie porodních asistentek *Rodím v klidu – dostupná péče v době rizika pandemie (2021)* reagoval na mimořádnou epidemiologickou situaci spojenou s pandemií covid-19 a usiloval o rozvoj nových forem podpory a péče pro těhotné ženy a jejich rodiny. Na základě zkušeností z první vlny pandemie byly v rámci projektu otestovány a dále rozvíjeny nástroje podpory, jako je krizová linka Rodím v klidu a systém ambulantní péče. Cílem projektu bylo zpřístupnit ženám a jejich rodinám kvalitní, na důkazech založené informace a odbornou podporu v období těhotenství, porodu a šestinedělí, a to nejen v době pandemie, ale i po jejím skončení. Současně projekt posiloval profesní podporu porodních asistentek prostřednictvím sdílení aktuálních informací o poskytování kontinuální péče v krizových situacích a vytvářením prostoru pro profesní oporu, například formou supervizí či intervizí. Důležitou součástí projektu byla také podpora a vzdělávání studentek a začínajících porodních asistentek.

Příklady dobré praxe

Podklad pro změnu legislativy na posílení ochrany zdraví žen a dětí

Spolek SpoKojení (nyní IBFAN CZ) vypracoval **nejrozsáhlejší podnět v historii Rady vlády pro rovnost žen a mužů**, který následně využily Ministerstvo průmyslu a obchodu i Ministerstvo zdravotnictví při své legislativní práci. Na jeho základě Úřad vlády společně se spolkem proškolil krajské živnostenské úřady – jakožto dozorové orgány, připravil další metodické podklady a uspořádal odborný kulatý stůl k implementaci Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka v české legislativě a metodické podpoře jejího vymáhání. Podnět se stal také jedním z klíčových podkladů pro mezinárodní kulatý stůl *Výživa kojenců a malých dětí vs. marketing: Jak efektivně chránit zdraví žen a dětí*, který se konal v květnu 2025 v Poslanecké sněmovně a věnoval se novele zákona o regulaci reklamy. Úřad vlády ve spolupráci se spolkem dále uspořádal mezinárodní seminář za účasti zástupkyň a zástupce WHO zaměřený na zlepšení poporodní péče a výživu kojenců a malých dětí, z něhož vzešla doporučení pro ÚZIS ČR ke změně metodiky sběru dat.

SPOLEČNOST A POZNÁNÍ

Neziskové organizace zabývající se společenskými tématy a poznáním sbírají a analyzují data s ohledem na genderové aspekty napříč různými oblastmi společnosti. Pomáhají porozumět tomu, jak rozdílné podmínky a společenská očekávání ovlivňují možnosti žen a mužů, a poskytují podklady pro tvorbu cílených opatření podporujících rovné příležitosti a kvalitnější veřejné politiky. Zároveň prostřednictvím analýz, vzdělávání a dlouhodobé práce s různými skupinami obyvatel identifikují konkrétní bariéry bránící rovnosti a navrhnou praktická řešení, čímž přispívají k rozvoji inkluzivnější společnosti.

Organizace působící v této oblasti

Beat Sexism

Mezinárodní nezisková organizace, založená v roce 2019, se zaměřuje na boj proti sexismu a genderové nerovnosti, zejména na násilí na ženách, obtěžování i systémový sexismus. V poslední době se významně soustředí rovněž na osvětu a prevenci fenoménu tzv. *drink spiking* – neoprávněného přimíchávání drog do nápojů s cílem zneužít oběť. K tématu pořádá osvětové kampaně a podílí se na výzkumech, věnuje se také edukativní činnosti a snahy o zapojení mladé generace do boje za rovnost.

Czechitas

Organizace, založená v roce 2014, se věnuje vzdělávání žen v oblasti informačních technologií. Jejím cílem je zvýšit zastoupení žen v IT sektoru prostřednictvím kurzů, workshopů a dalších vzdělávacích aktivit zaměřených na programování, datovou analytiku či kybernetickou bezpečnost. V současné době se zaměřuje také na děti a mládež, kterým představuje technologie hravou formou.

Genderové informační centrum Nora

Vzniklo v roce 2004 s cílem prosazovat genderovou rovnost v České republice na celostátní i regionální úrovni. Zaměřuje se na aktivity, jež zlepšují podmínky a přístup žen a mužů ke společenským zdrojům v různých oblastech života a zvyšují možnosti realizace žen. Realizuje genderové audity, školení či osvětu v oblasti rovnosti příležitostí, prevence genderově podmíněného násilí, podpory genderově citlivého vzdělávání či vyjadřování.

Jako doma – Homelike

Od svého vzniku v roce 2012 se věnuje tématu ženského bezdomovectví. Jejím cílem je společnost bez genderových a sociálních nerovností, v níž má každý člověk možnost důstojně bydlet. Ženám v sociální tísní nabízí spektrum podpory od hmotné pomoci přes sociální poradenství až po pomoc s návratem na trh práce či zabydlováním. Při spolupráci s lidmi bez domova je pro ně prioritní genderová citlivost a důraz na vytváření bezpečného prostředí.

Liga otevřených mužů

Byla založena v roce 2006 s cílem podpořit aktivní přístup mužů k osobnímu rozvoji, zodpovědnému rodičovství, fyzickému i duševnímu zdraví i ke společenské angažovanosti, zejména na poli rovných příležitostí žen a mužů. Poskytuje poradenskou činnost či kurzy pro muže a rozvíjí projekty zaměřené na mužská témata (např. na podporu mužů z dětských domovů, otců procházejících rozvodem či k prevenci nadměrné konzumace alkoholu).

Inspirativní výstupy

Aktivní otcovství ve firmách – metodika podpory

Publikace organizace Liga otevřených mužů vznikla v rámci projektu *Táta se vyplatí*, jehož cílem je podpora aktivního otcovství zaměstnanců českých firem. Cílem publikace je ukázat, že podpora zaměstnaných otců v jejich rodičovské roli má smysl nejen pro rodiny, ale i pro samotné firmy. Přináší množství užitečných rad, možností a tipů, jak lze táty zaměstnané ve vaší firmě podpořit.

Hypatia: Digitální genderová nerovnost, digitální násilí, péče o domácnost

Společný mezinárodní projekt, do něhož je za Česko zapojena organizace Genderové

informační centrum Nora, primárně cílí na zvýšení povědomí o souvislosti digitálních technologií a genderových nerovnostech. Skrze vzdělávací nástroje a platformy chce posílit digitální dovednosti žen a současně jejich odolnost čelit digitálním hrozbám. Projekt rovněž upozorňuje na genderově podmíněné násilí v online prostředí. Výstupy projektu jsou nejen vzdělávací materiály a zdarma přístupné e-learningové kurzy, ale také osvětové kampaně a tematické mezinárodní konference zaměřené na digitální genderové nerovnosti.

Kuchařky bez domova

Projekt organizace Jako doma – Homelike po 10 let pomáhal ženám bez domova získat zaměstnání a vrátit se tak do běžného života. Zapojené ženy získávaly zkušenosti v profesionální kuchyni poskytující cateringové služby pro různé příležitosti, díky čemuž následně mohly získat stálou práci v gastronomickém provozu. V rámci projektu mohly také využívat služeb terapeutky a dluhové poradkyně. Projekt měl rovněž sekundární environmentální rozměr, neboť poskytoval cateringy pouze rostlinného původu a zpracovával přebytky ovoce a zeleniny od velkých řetězců i drobných farmářů, které by se jinak vyhodily. *V roce 2026 byl však projekt z důvodu finanční neudržitelnosti ukončen. Tento příklad dobře ilustruje problém nejistého a nedostatečného financování podobných sociálních a integračních projektů, jejichž fungování je často závislé na grantových výzvách a obtížně předvídatelné podpoře. Ukončení podobných projektů přitom neznamená jen zánik konkrétní služby, ale i ztrátu pracovních příležitostí, podpůrného zázemí a navázaných vztahů pro osoby v obzvlášť zranitelné situaci.*

Metodika ke genderově senzitivní komunikaci

Projekt *Girls Labs*, na němž se podílelo Genderové informační centrum Nora, si klade za cíl inspirovat žáky středních škol, aby uvažovaly o kariéře v oblasti přírodních věd, techniky, inženýrství a matematiky (STEM), snaží se odbourávat genderové stereotypy s touto oblastí spojené. V rámci projektu poté vznikla metodika genderově senzitivní komunikace, jelikož je to právě jazyk, který významně přispívá k udržování stereotypního uvažování a udržování nerovností. Standardní užívání českého jazyka privilejuje muže a zároveň znevýhodňuje ženy a další gendery, mj. užíváním generického maskulina. Metodika navrhuje genderově senzitivní řešení i odpovědi na časté otázky s touto tematikou spojené.

Výchova bez násilí

Kurz organizace Liga otevřených mužů je zaměřen na osvojení rodičovských kompetencí

a výchovných metod směřujících ke zvládnutí výchovy bez používání fyzických trestů, především ve chvílích, kdy chování dítěte překročí mez zvladatelnosti a naše jednání je vedeno spíše emocemi než rozumem. Zabývá se komunikací rodičů, sladování rodinných výchovných strategií, aby jeden z rodičů nevyčnival. Naučí rodiče zvládat situace, kdy by běžně sahli k fyzickému trestu a nabídne příležitost vyzkoušet si různé přístupy a strategie, tak aby výchova nebolela.

Příklady dobré praxe

Beat Sexism a Úřad vlády ČR

Organizace Beat Sexism otevřela ve veřejném prostoru téma **tzv. drink spikingu** – neoprávněného přimíchávání drog do nápojů nejčastěji s cílem zneužít oběť. Z dotazníkového šetření Beat Sexism vyplynulo, že s drink spikingem v ČR má zkušenost přes 30 % osob, z drtivé většiny žen, a proto jej lze považovat za genderové téma. Beat Sexism proto ve spolupráci s **Odborem rovnosti Úřadu vlády ČR** uspořádal k tématu kulatý stůl, jehož cílem byla nejen osvětová aktivita, ale rovněž diskuse nad právním rámcem – legislativně je drink spiking v ČR řešen prostřednictvím několika skutkových podstat, které však plně nepokrývají specifika tohoto jednání.

VNĚJŠÍ VZTAHY

Neziskové organizace s mezinárodní agendou začleňují perspektivu rovnosti žen a mužů do témat, jako je zahraniční politika, rozvojová spolupráce či plnění mezinárodních závazků. Využívají analýzy, monitoring a spolupráci s partnery v zahraničí k identifikaci osvědčených postupů a připravují doporučení pro tvorbu politik. Přinášejí také poznatky z praxe mezinárodních organizací a partnerských zemí, které mohou pomoci při nastavování opatření respektujících mezinárodní standardy a zvyšujících kvalitu a inkluzivitu zahraničních politik.

Organizace působící v této oblasti

Amnesty International Česká republika

Česká pobočka mezinárodního hnutí na ochranu lidských práv byla založena již v roce 1991. Zaměřuje se na široké spektrum lidskoprávních témat, od práv uprchlíků, přes svobodu projevu po boj proti diskriminaci či násilí na ženách. Spolu s dalšími organizacemi založila iniciativu *Hlas proti násilí*, která ve veřejném prostoru otevírala téma potřeby ratifikace tzv. Istanbulské úmluvy. Na porušování práv i na podporu spravedlnosti upozorňuje skrze osvětové kampaně, vzdělávací programy i veřejné akce. Akce, kampaně i výzkumy vycházejí z faktů a nezávislých šetření.

AMO – Asociace pro mezinárodní otázky

Byla založena v roce 1997 a zaměřuje se na výzkum a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů, české zahraniční politiky a evropské integrace s cílem přispět k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Vydává odborné analýzy, organizuje vzdělávací projekty či veřejné debaty a realizuje mezinárodní iniciativy podporující rozvoj občanské společnosti a demokratizaci v evropském sousedství. Na rovině prosazování rovnosti žen a mužů se organizace profilovala projektem *Ženy v české zahraniční, evropské a bezpečnostní politice*.

Transparency International Česká republika

Byla v České republice založena v roce 1998 a zaměřuje se na boj proti korupci a prosazování transparentnosti ve veřejné správě. Prostřednictvím výzkumu, právní pomoci a veřejných kampaní podporuje odpovědné a otevřené fungování státu i samospráv. Odhaluje korupční kauzy, navrhuje legislativní i jiné systémové změny a bezplatně pomáhá široké veřejnosti v oblasti práva. Soustředí se také na edukativní činnost pro odborníky i laickou veřejnost.

Inspirativní výstupy

Dosahování rovnosti žen a mužů ve vnějších vztazích

Publikace organizace AMO – Asociace pro mezinárodní otázky mapuje aktuální situaci v českých veřejných institucích zaměřených na agendu vnějších vztahů, zkoumá příčiny nedostatku žen na vedoucích pozicích v české zahraniční politice a navrhuje pět hlavních cest k dosažení rovného zastoupení žen a mužů.

Ženy v české zahraniční politice vlastníma očima

Organizace AMO – Asociace pro mezinárodní otázky provedla průzkum mezi téměř dvěma stovkami žen působících v oblasti zahraniční politiky, včetně státních institucí, mezinárodních organizací, akademické sféry a médií. Výsledky ukázaly, že 93 % respondentek považuje zastoupení žen v debatách o české zahraniční politice za nevyvážené ve prospěch mužů, a 83 % z nich tuto situaci považuje za problematickou.

Databáze expertek na zahraniční politiku

Organizace AMO – Asociace pro mezinárodní otázky vytvořila online databázi odbornic v oblasti zahraniční politiky, která má za cíl zvýšit viditelnost žen v této oblasti a podpořit jejich účast v odborných diskusích a veřejných debatách. Databáze je dostupná na adrese: database-expertek.cz.

Genderová rovnost v zahraniční politice: Výzvy a příležitosti

Brožura organizace AMO – Asociace pro mezinárodní otázky se zabývá genderovou perspektivou zahraniční politiky a zaměřuje se na čtyři klíčové oblasti zlepšení zapojení žen do zahraniční a bezpečnostní politiky: zavedení profesního networkingu, zvýšení mediální reprezentace žen, genderově citlivé vzdělávání a rovné příležitosti v diplomacii.

Příklady dobré praxe

Spolupráce státních institucí a neziskových organizací na Národním akčním plánu Ženy, mír a bezpečnost

Třetí **Národní akční plán** (NAP) k implementaci rezoluce Rady bezpečnosti OSN o ženách, míru a bezpečnosti představuje další krok k začleňování genderové rovnosti do politik České republiky souvisejících s mírem a bezpečností. Na jeho přípravě spolupracovaly orgány státní správy pod vedením **Ministerstva zahraničních věcí** s nevládními organizacemi, jako je **Amnesty International**, **SIMI** či **AMO** i **akademickou sférou**. Výsledkem této spolupráce je akční plán, který klade důraz na vnitřní bezpečnost i odolnost společnosti a zahrnuje témata s důrazem na genderovou perspektivu, jako je např. kybernetická bezpečnost, šíření dezinformací či nárůst radikalizace. Zavazuje se rovněž k prosazování reprodukční spravedlnosti a ochraně práv žen a LGBTQI+ osob.

JAK A PROČ SPOLUPRACOVAT S NEZISKOVÝM SEKTOREM

Příklady organizací a projektů představených v této brožuře ukazují, že neziskový sektor v oblasti rovnosti žen a mužů disponuje rozsáhlou odbornou expertízou i zkušenostmi z přímé práce s různými skupinami obyvatel. Díky tomu dokáže identifikovat problémy, které se v každodenním životě lidí objevují, a přinášet tak konkrétní návrhy řešení vycházející z praxe.

Státní správa naopak disponuje nástroji, které umožňují tato řešení proměňovat v systémová opatření – vytváří strategie, připravuje legislativu a zajišťuje implementaci veřejných politik. Každý z těchto sektorů tak disponuje jinými silnými stránkami. **Pokud se jejich znalosti, zkušenosti a kapacity propojí, může výsledkem být účinnější a lépe zacílená veřejná politika, která skutečně reflektuje potřeby společnosti a přispívá ke snižování nerovností.**

Spolupráce s neziskovým sektorem může státnímu sektoru dále pomoci s:

- **modernizací:** neziskové organizace jsou z podstaty věci mnohem flexibilnější, než státní správa; mají aktuální informace a data, sledují trendy a přinášejí nová témata, inovativní přístupy či pilotní projekty, které mohou být pro stát inspirací
- **porozuměním:** díky neziskovým organizacím může stát mnohem lépe pochopit situaci a bariéry, s nimiž se různé skupiny lidí ve společnosti potýkají; neziskové organizace často fungují mezi těmito skupinami a státem jako jakýsi most, bez něhož by se potkaly jen stěží

- **důvěryhodností:** spolupráce mezi neziskovým a státním sektorem posiluje transparentnost, otevřenost a celkovou důvěru společnosti v instituce; státní správa tím ukazuje, že je otevřena k dialogu, zohledňuje různé perspektivy, že jí rovněž problémy občanů zajímají a že chce hledat účinné cesty k jejich nápravě

Praktický rámec spolupráce mezi státem a neziskovým sektorem

Spolupráce mezi státní správou a neziskovými organizacemi může mít mnoho podob. Výběr konkrétní formy závisí na cíli spolupráce, fázi přípravy veřejné politiky i kapacitách jednotlivých aktérů.

- **Konzultace a odborné pracovní skupiny**

Neziskové organizace mohou být zapojeny do konzultací při přípravě legislativy, strategií nebo metodických materiálů. Účast odbornic a odborníků z praxe může pomoci identifikovat potenciální rizika, upozornit na praktické dopady připravovaných opatření a přispět k jejich kvalitnějšímu nastavení.

Tato forma spolupráce je vhodná zejména ve fázi přípravy veřejných politik, kdy je potřeba získat širší spektrum odborných perspektiv.

- **Zapojení do tvorby strategií a akčních plánů**

Neziskové organizace mohou přispět k přípravě strategických dokumentů, například:

- poskytováním odborných podkladů,
- účastí v pracovních skupinách,
- sdílením zkušeností z praxe,
- připomínkováním návrhů opatření.

Taková spolupráce umožňuje propojit systémový pohled státní správy s praktickými zkušenostmi z terénu.

- **Analýzy, výzkum a sběr dat**

Řada neziskových organizací realizuje výzkumné projekty, sbírá data nebo zpracovává analýzy, které mohou být pro státní správu cenným zdrojem informací. Tyto podklady mohou pomoci například při:

- identifikaci nových problémů nebo trendů,
- vyhodnocování dopadů veřejných politik,
- přípravě legislativních nebo strategických opatření.

- **Pilotní projekty a testování opatření**

Neziskové organizace často realizují pilotní projekty, které mohou sloužit jako testování nových přístupů nebo služeb v praxi. Takové projekty mohou státní správě pomoci ověřit, jak by navrhovaná opatření fungovala v reálném prostředí, a získat cenné poznatky ještě před jejich širší implementací.

- **Vzdělávání a metodická podpora**

Neziskové organizace mohou rovněž poskytovat školení, semináře nebo metodickou podporu pro zaměstnankyně a zaměstnance státní správy. Tato spolupráce může pomoci zvyšovat odborné kapacity institucí například v oblasti rovnosti žen a mužů, prevence násilí, genderově citlivé komunikace nebo práce s různými skupinami obyvatel.

ZÁVĚREM

Zkušenosti z projektů a iniciativ představených v této brožuře ukazují, že spolupráce mezi státní správou a neziskovým sektorem může přinášet konkrétní výsledky – od kvalitnějších analytických podkladů přes inovativní projekty až po efektivnější implementaci veřejných politik.

Rovnost žen a mužů není jednorázovým projektem ani izolovanou politikou jednoho resortu. Je to dlouhodobý společenský proces, který se promítá do celé řady oblastí veřejného života – od pracovního trhu přes vzdělávání a zdravotnictví až po bezpečí a účast na rozhodování.

Státní správa v tomto procesu vytváří systémové podmínky a veřejné politiky. Neziskové organizace k němu přispívají svými zkušenostmi z praxe, odbornou expertízou i přímou podporou pro lidi, kterých se tyto politiky týkají.

Propojení těchto perspektiv umožňuje vytvářet opatření, která nejsou pouze formálně správná, ale i implementačně funkční. Partnerství mezi státní správou a občanskou společností tak nepředstavuje pouze výměnu informací – ale je jedním z předpokladů kvalitních, otevřených a dlouhodobě udržitelných veřejných politik.

ZDROJE A INFORMACE

Glopolis. 2020. Přehledová studie na téma občanské participace a partnerství veřejné správy a organizací občanského sektoru se zaměřením na ústřední orgány státní správy. Dostupné na: [Glopolis studie obcanska-participace verejna-sprava-OOS 1-12-2020.pdf](#)

Institut pro politiku a společnost. 2020. Fenomén jménem neziskovky. Dostupné na: [Fenomén-jménem-neziskovky-IPPS.pdf](#)

STEM. 2025. Důvěra v neziskové organizace a vnímání jejich přínosu pro společnost. Dostupné na: https://osf.cz/wp-content/uploads/2025/09/Duvera_v_neziskove_organizace_a_vnimani_jejich_prinosu_pro_spolecnost.pdf

Úřad vlády ČR. 2025. Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy. Dostupné na: [Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy](#)

Úřad vlády ČR. 2024. Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030. Dostupné na: [Microsoft Word - Strategie rovnosti ~en a mu~o na léta 2021-2030 aktualizace Yíjen 2024.docx](#)

Úřad vlády ČR. 2022. Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030. Dostupné na: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/BROZURA-FINAL-S-PRILOHAMI.pdf>

Spolufinancováno
Evropskou unií

Úřad vlády
České republiky

To je
rovnost